

Ecologisch werkprotocol

Kastanjehout, Julianadorp

Colofon

Status: Definitief

Versie: 2

Project: BE/2019/675

Datum: 1-11-2019

Samensteller(s): Ir. ing. A.E. Vos

Opdrachtgever:

Van Wijnen Projectontwikkeling
Galileistraat 21
1704 SE Heerhugowaard

Contactpersoon: P.P. van Splunder

Disclaimer

Blom Ecologie bv is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie bv.

© Blom Ecologie bv / Van Wijnen Projectontwikkeling

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie bv worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Voortraject	5
1.2	Doel	6
1.3	Planning	6
1.4	Werkzaamheden	6
1.5	Verplichtingen uitvoerende partij	7
2	Flora en fauna	8
2.1	Aanwezige beschermde fauna	8
2.2	Mogelijk aanwezige soorten	8
3	Maatregelen	9
3.1	Algemene zorgplicht	9
3.2	Maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden	10
3.3	Maatregelen tijdens de werkzaamheden	11
3.4	Maatregelen na de werkzaamheden	13
4	Calamiteiten	14
4.1	Melding van een calamiteit	14
4.2	Herkenning van calamiteiten	14
5	Bronvermelding	15
	Bijlage I Calamiteitenformulier	16
	Bijlage II Detail vleermuisvoorzieningen ..... Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.	
	Bijlage III Overzicht waarnemingen ..... Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.	

1 Inleiding

1.1 Voortraject

Voorliggend werkprotocol is opgesteld voor de locatie Kastanjehout 1A-4A en Kastanjehout 10A-14A te Julianadorp. De werkzaamheden betreffende sanering beslaan twee oude zorgcomplexen (figuur 1). 's Heeren Loo bezit een aantal zorgcomplexen in Julianadorp en heeft in het voortraject initiatief genomen tot de sanering van veld 3 en de nieuwbouw van circa 28 cliëntenwoningen. De uitvoering van de saneringswerkzaamheden wordt gedaan door Van Wijnen Projectontwikkeling en Van der Wiel Infra & Milieu B.V.

Figuur 1   *Overzicht van de huidige situatie van veld 3. Binnen het gebied bevinden zich momenteel zes complexen. De voorgenomen ontwikkeling leidt tot de sloop van beide blauw gemarkeerde complexen. De overige complexen blijven behouden.*

De werkzaamheden betreffen de volledige sanering van de twee zorgcomplexen en de nieuwbouw van 48 cliëntenwoningen. De beide zorgcomplexen kunnen van essentieel belang zijn voor gebouwbewonende soorten. Een aantal van deze soorten vallen onder de (jaarronde) bescherming van Wet natuurbescherming. In het kader van de Wet natuurbescherming heeft Buro SRO opdracht verleend aan Blom Ecologie B.V. tot het uitvoeren van een quickscan flora en fauna (zie Rebergen, 2018). Naar aanleiding van de quickscan heeft aanvullend onderzoek plaatsgevonden om de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen in kaart te brengen (Vos, 2018). Hieruit bleek dat het plangebied een functionele betekenis heeft voor de gewone dwergvleermuis. De voorgenomen werkzaamheden leiden tot het wegnemen van twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Het wegnemen de verblijfplaatsen kan enkel worden uitgevoerd indien er een ontheffing Wet natuurbescherming is afgegeven door het bevoegd gezag. Ontheffing wordt enkel verleend indien mitigerende maatregelen getroffen worden, de ontwikkeling niet leidt tot een aantasting van de staat van instandhouding en er sprake is van een wettelijk belang. Op 16

juli 2019 is door omgevingsdienst NHN ontheffing verleend voor het wegnemen van de verblijfplaatsen en het verstoren van de gewone dwergvleermuis. Verdere gegevens over de ontheffing zijn opgenomen in tabel 1.

Tabel 1 *Gegevens van de ontheffing Wet natuurbescherming - soortenbescherming.*

Gebied	Kastanjehout 1A-4A en 10A-14A te Julianadorp
Ontheffingshouder	Stichting 's Heeren Loo Zorggroep
Uitvoering	Van der Wiel Infra & Milieu B.V.
Looptijd ontheffing	1 augustus 2019 t/m 31 december 2024
Ontheffing voor	Wnb art 3.5 lid 2: opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis Wnb art 3.5 lid 4: beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis

1.2 Doel

Het ecologisch werkprotocol vormt een praktische handleiding voor de maatregelen die voorafgaand, tijdens en na de sanering dienen toegepast te worden om negatieve effecten te voorkomen en/of te mitigeren. Het protocol is opgesteld op basis van de specifieke voorschriften van de ontheffing Wet natuurbescherming en de maatregelen die beschreven staan in het activiteitenplan (Vos, 2018). De maatregelen opgesomd in dit werkprotocol dienen consequent uitgevoerd te worden. Elke uitgevoerde maatregel dient inclusief fotomateriaal of tekeningen toegevoegd te worden aan het logboek.

1.3 Planning

Het voorliggende werkprotocol voorziet enkel voor de planning die past binnen de voorwaarden van de ontheffing. Afwijkingen van de planning dienen ten alle tijd gecommuniceerd te worden met de ecologische begeleider (Blom Ecologie B.V.). In geval van afwijkingen van de planning dienen mogelijk additionele maatregelen getroffen te worden en contact opgenomen te worden met het omgevingsdienst NHN inzake wijziging van de specifieke voorschriften van de ontheffing.

Tabel 2 *Overzicht van de planning voor de sanering en nieuwbouw van veld 3 te Julianadorp.*

Werkzaamheden	Start	Eind	Duur
Voorbereiding	25 oktober 2019	31 oktober 2019	1 week
Sanering	4 november 2019	28 februari 2020	18 weken
Nieuwbouw	Maart 2020	December 2024	Onbekend.

1.4 Werkzaamheden

De ontheffing Wet natuurbescherming - Soortenbescherming is enkel afgegeven voor het verstoren en wegnemen van verblijfplaatsen als gevolg van de volgende werkzaamheden:

- Sanering zorgcomplexen
- Nieuwbouw van 48 cliëntenwoningen

In het kader van de bovengenoemde werkzaamheden vinden tevens onderstaande activiteiten plaats:

- Oprichten bouwdepot/werkplaats
- Dagelijks verkeer en allerhande activiteiten van werknemers

Indien additionele werkzaamheden noodzakelijk blijken te zijn dient dit gecommuniceerd te worden met de ecologische begeleider. Afhankelijk van het type werkzaamheden dient het voorliggende werkprotocol mogelijk aangepast te worden.

1.5 Verplichtingen uitvoerende partij

De opdrachtnemer heeft een nalevings- en instructieplicht ten aanzien de maatregelen. Tevens dienen werkuitvoerders onder responsabiliteit van de opdrachtnemer zich te conformeren aan de bepalingen van deze rapportage.

Kort samengevat bestaan de verplichtingen van de aannemer uit de volgende aspecten:

- Naleving maatregelen;
- Voorkomen calamiteiten;
- Beschermen van de aanwezige wettelijk beschermde dieren;
- Schade aan planten, dieren en landschap tot het minimum beperken;
- Goede instructie van personeel en onderaannemers;

2 Flora en fauna

2.1 Aanwezige beschermde fauna

In het voortraject zijn binnen het plangebied een tweetal beschermde soorten waargenomen waarvan ook het gehele leefgebied jaarrond beschermd is. Enkel voor de gewone dwergvleermuis zijn verblijfplaatsen aangetroffen. Van de overige beschermde soorten is geen beschermd leefgebied binnen het plangebied vastgesteld.

De ontheffing Wet natuurbescherming - soortenbescherming voor Kastanjehout 1A-4A en 10A-14A te Julianadorp is enkel toegespitst op de gewone dwergvleermuis. Ontheffing is afgegeven voor:

- Wegnemen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis
- Verstoren van de gewone dwergvleermuis

Hierbij geldt dat deze handelingen enkel toegestaan zijn indien de mitigerende maatregelen (zie H3) getroffen worden. Voor de overige soorten is geen ontheffing voorhanden. Indien deze soorten onverhoopt aanwezig zijn dient contact opgenomen te worden met de ecologische begeleider.

2.2 Mogelijk aanwezige soorten

Binnen het plangebied is het voorkomen bekend van diverse beschermde soorten waarvan het leefgebied niet jaarrond beschermd, beschermde soorten die vallen onder de vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkelingen en algemene soorten die niet vallen onder de bescherming van Wet natuurbescherming. Onder de beschermde soorten met een beschermd leefgebied gedurende bepaalde periode betreffen hoofdzakelijk algemene broedvogels.

Algemene broedvogels

Alle vogels die van nature in Nederland voorkomen zijn beschermd. Werkzaamheden die logischerwijs leiden tot schade aan deze soorten dienen niet uitgevoerd te worden. Tijdens het broedseizoen zijn de nesten van alle in Nederland broedende soorten beschermd. Het is verboden om deze nesten indien ze gebruikt worden, tijdens het broedseizoen te verstoren of weg te nemen. Voor de werkzaamheden op Veld 3 te Julianadorp dient specifiek rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van nesten van algemene broedvogels (spreeuw, kauw e.d.).

Overige soorten

Algemene soorten zoals egel en diverse muisachtigen komen mogelijk voor binnen het plangebied. Ten aanzien van deze soorten geldt de algemene zorgplicht. Dit betekent dat redelijkerwijs gehandeld dient te worden om onnodige schade aan deze soorten te voorkomen.

3 Maatregelen

De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis populatie ter hoogte van het plangebied is als gevolg van de beoogde sanering en nieuwbouw niet in het geding mits mitigerende maatregelen genomen worden. Deze mitigerende maatregelen ten aanzien van de gewone dwergvleermuis betreffen maatregelen om onnodige schade aan individuen te voorkomen alsmede maatregelen ter compensatie van de paarverblijfplaatsen die door de sanering worden weggenomen. Hiertoe dienen voorafgaand (Zie H3.2) en tijdens de werkzaamheden (Zie H3.3) stappen ondernomen te worden.

Ten aanzien van overige fauna is er sprake van de algemene zorgplicht (zie H3.1). Maatregelen ten aanzien van algemene broedvogels zijn niet van toepassing aangezien de sanering geheel buiten het broedseizoen om plaats vindt. De sanering leidt derhalve niet tot negatieve effecten op algemene broedvogels. Tijdens de nieuwbouw dient hier wel rekening mee gehouden te worden.

3.1 Algemene zorgplicht

De uitvoerende partij is verantwoordelijk voor een correcte uitvoering van werkzaamheden in het kader van de Wet natuurbescherming. Onderdeel hiervan is het handhaven van de algemene Zorgplicht. In het kader van deze zorgplicht gelden een aantal maatregelen die over het gehele werk van toepassing zijn (zie Tabel 3.1.1). De algemene Zorgplicht luidt:

‘Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede hun directe leefomgeving. Dit houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.’

Tabel 3.1.1 Maatregelen Algemene zorgplicht

Type	Omschrijving	Toepassing
Alle werkzaamheden	De werkzaamheden worden uitgevoerd tussen zonsopkomst en zonsondergang.	Alle fauna, m.n. vleermuizen
Alle werkzaamheden	Een werkrichting hanteren en werkzaamheden zo min mogelijk onderbreken (continuïteit)	Alle fauna

Ten aanzien van de Algemene zorgplicht worden geen overige specifieke maatregelen voorgeschreven. De invulling hiervan ligt bij de uitvoerder. De algemene zorgplicht kan als het volgt worden gedefinieerd (stowa.nl):

- het in redelijkheid vermijden van activiteiten waarvan kan worden vermoed dat deze nadelig zijn voor in het wild levende dieren en planten;
- het zorgen dat op hoofdlijnen bekend is waar in het beheergebied actuele natuurwaarden en bijzondere potenties aanwezig zijn;

- zorg besteden aan de instandhouding van soorten en hun leefgebieden (biodiversiteit). Voor een aantal beschermde soorten vraagt de wet extra waarborging. De gedragscode moet gezien worden als de concretisering van de algemene zorgplicht voor die soorten.

3.2 Maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden

De maatregelen die getroffen dienen te worden voorafgaand aan de werkzaamheden worden beschreven in tabel 3.2.1. Dit betreffen maatregelen die reeds toegepast zijn voor de ontheffingsprocedure en maatregelen die vlak voor aanvang van de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden. De reeds toegepaste maatregelen zijn enkel ter kennisgeving opgenomen in de tabel. De correcte uitvoering van de nog toe te passen maatregelen is de verantwoording van de uitvoerende partij. In geval van onduidelijkheden of vragen ten aanzien van de maatregelen dient contact opgenomen te worden met een ecooloog.

Tabel 3.2.1 Schade beperkende maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden. Een gedeelte van deze maatregelen zijn reeds uitgevoerd en worden enkel ter kennisgeving in deze tabel benoemd.

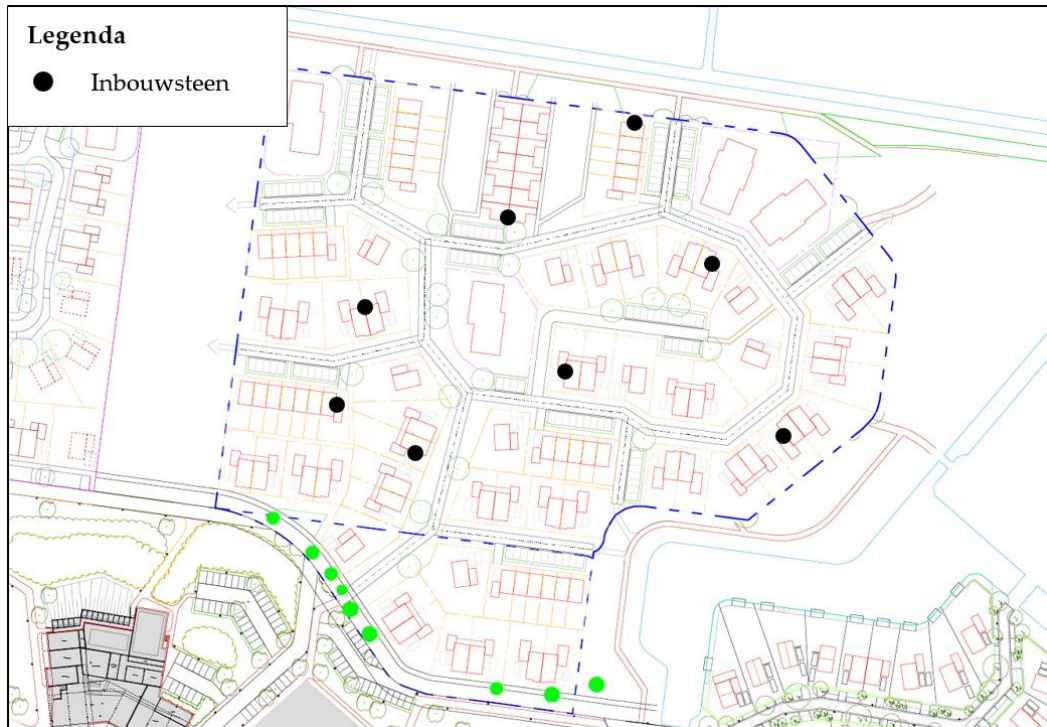
Type	Omschrijving	Toepassing bij
Plaatsing gewone dwergvleermuis voorzieningen (reeds uitgevoerd)	In juni 2019 zijn 14 voorzieningen aan diverse bomen in de groenstrook rondom de planlocatie. Voor een overzicht van de geplaatste kasten zie bijlage II van de ontheffing.	Gewone dwergvleermuis
Ongeschikt maken verblijfplaatsen (deels uitgevoerd)	Op 25 oktober 2019 worden op aanwijzingen van een ecooloog de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt. Het ongeschikt maken dient te gebeuren door de plaatsing van exclusion flaps en door het creëren van een tochtstroom in de spouwmuur <i>E.e.a. in overleg met een ecooloog</i>	Gewone dwergvleermuis
Controle panden op activiteit van vleermuizen	Voorafgaand aan de werkzaamheden aan de panden met vleermuisverblijfplaatsen dient maximaal twee dagen voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden of de vleermuizen het pand daadwerkelijk verlaten hebben. Deze controle dient uitgevoerd te worden door een deskundige.	Gewone dwergvleermuis
Start werkzaamheden als panden verlaten zijn	De werkzaamheden kunnen opgestart worden nadat de ecooloog het terrein vrijgegeven heeft. Dit vrijgeven gebeurt als er tijdens de controle van de panden op aanwezigheid van vleermuizen geen activiteit meer bij het pand aangetroffen is. Is er wel sprake van activiteit dan wordt het ongeschikt maken opnieuw uitgevoerd en vind de controle opnieuw plaats.	Gewone dwergvleermuis

3.3 Maatregelen tijdens de werkzaamheden

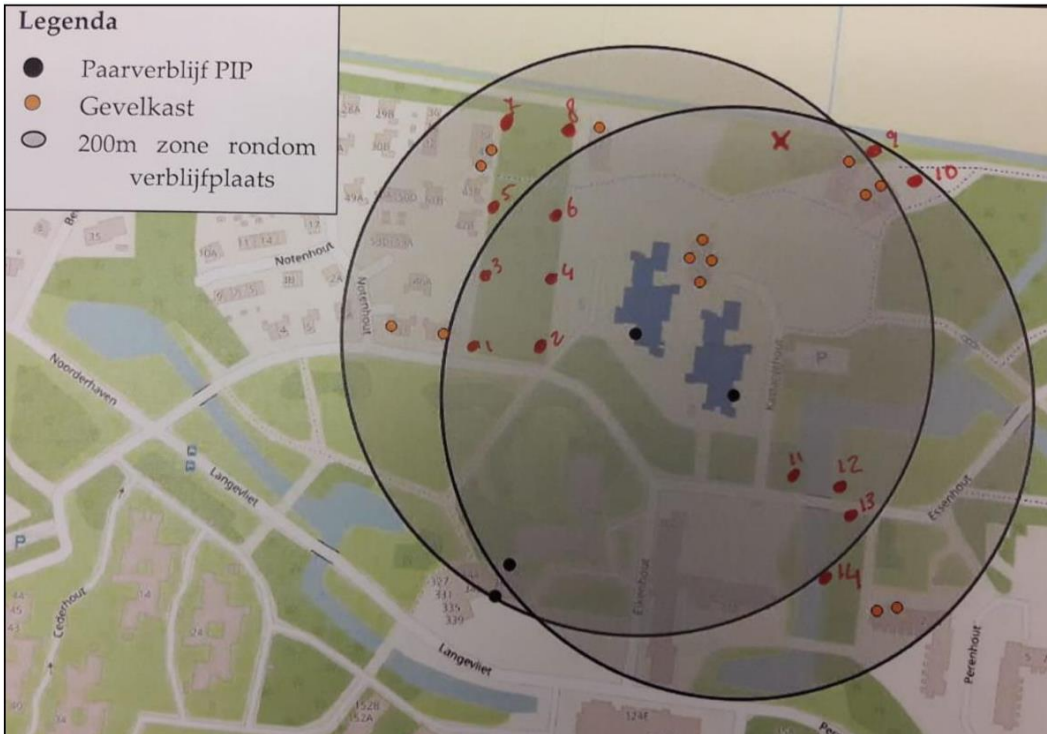
De maatregelen die getroffen dienen te worden tijdens de werkzaamheden worden beschreven in tabel 3.3.1. Dit betreffen de maatregelen die toegepast dienen te worden in de periode van de daadwerkelijke werkzaamheden. De correcte uitvoering van de beschreven maatregelen is de verantwoording van de uitvoerende partij. In geval van onduidelijkheden of vragen ten aanzien van de maatregelen dient contact opgenomen te worden met een ecooloog.

Tabel 3.3.1 Maatregelen tijdens de werkzaamheden

Type	Omschrijving	Toepassing bij soort
Opschonen terrein en tuin	Alvorens de werkzaamheden aanvangen worden tuinen en ruige(re) terreindelen opgeschoond. Dat wil zeggen alle losliggende grote takken, boomstammen of andere elementen verwijderen die een schuilgelegenheid kunnen vormen voor amfibieën en grondgebonden zoogdieren.	Amfibieën en grondgebonden zoogdieren
Alert tijdens uitvoering werkzaamheden	Ter plaatse van bosschages, hagen en dichte opgaande vegetatie kunnen zich (jonge) vogels, amfibieën en zoogdieren ophouden. De uitvoerders dienen alert te zijn op plots overstekende dieren of dieren die zich verschansen in de tuin en directe omgeving hiervan. Indien de dieren zich ophouden in de tuin of binnen 5 meter hiervan dienen de werkzaamheden onderbroken te worden totdat de dieren zich buiten deze zone bevinden.	Alle fauna
Plaatsing permanente voorzieningen gewone dwergvleermuis	Tijdens de nieuwbouw dienen ten minste 8 permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis in de gevels geplaatst te worden. De plaatsing van deze voorzieningen dient te gebeuren op de wijze zoals weergegeven in figuur 2. Plaatsing uitvoeren in overleg met een ecooloog.	Gewone dwergvleermuis
Functioneel houden van de tijdelijke voorzieningen	Tijdens de werkzaamheden dienen de kasten in de groenstrook rondom de planlocatie functioneel te blijven (zie figuur 3). Hiertoe is het niet toegestaan om de groenstrook te verwijderen en dient directe uitstraling van fel licht (bouwlamp e.d.) richting de groenstrook voorkomen te worden. De kasten dienen functioneel te blijven tot minimaal 1 jaar nadat de permanente voorzieningen geplaatst zijn.	Gewone dwergvleermuis
Bijhouden logboek	Alle werkzaamheden die (mogelijk) een effect hebben op beschermde flora en fauna dienen genoteerd te worden in het aangeleverde logboek.	Alle soortgroepen

Figuur 2   *Overzicht van de locatie en oriëntatie van de te plaatsen definitieve voorzieningen die aangebracht worden ter compensatie van de beide paarverblijfplaatsen. De voorzieningen worden verspreid over het plangebied geplaatst en in verschillende oriëntaties aangeboden (bron kaart: onbekend).*

Figuur 3   *Locatie van de tijdelijke voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis. De functionaliteit van deze kasten dient tijdens de uitvoering gegarandeerd te zijn.*

3.4 Maatregelen na de werkzaamheden

De maatregelen die getroffen dienen te worden na de uitvoering werkzaamheden worden beschreven in tabel 3.4.1. Dit betreffen de maatregelen met betrekking tot het onderhoud en de controle van de aangebrachte voorzieningen en de herinrichting van het terrein dat mogelijk beschadigd is geraakt door de werkzaamheden. De correcte uitvoering van de beschreven maatregelen is de verantwoording van de uitvoerende partij. In geval van onduidelijkheden of vragen ten aanzien van de maatregelen dient contact opgenomen te worden met een ecooloog.

Tabel 3.4.1 Maatregelen na de werkzaamheden

Type	Omschrijving	Toepassing bij soort
(Her)inrichting terrein	Bij het betreden, bewerken en indien noodzakelijk herinrichting wordt zoveel mogelijk tegemoetgekomen aan de habitatpreferentie van de gewone dwergvleermuis. Dit betekent dat er voldoende structuurrijke groenelementen aanwezig zijn welke aantrekkelijk zijn voor insecten. Tevens dient er bij de herinrichting van het terrein geen sprake te zijn van een toename in de uitstraling van licht naar de directe omgeving om lichtverstoring van de gewone dwergvleermuis te voorkomen.	Gewone dwergvleermuis en laatvlieger
Periodieke controle van aangebrachte voorzieningen	Om de functionaliteit van het plangebied op lange termijn ten aanzien van beschermde soorten te waarborgen dienen de aangebrachte voorzieningen periodiek (5-jaarlijks) gecontroleerd te worden op functionaliteit en vervuiling.	Gewone dwergvleermuis

4 Calamiteiten

4.1 Melding van een calamiteit

Ondanks de zorgvuldige samenstelling en uitvoering van het werkplan kan er een calamiteit ten aanzien van beschermde flora en fauna plaats vinden. Wanneer een calamiteit plaatsvindt is het van groot belang dat de aanleiding, gebeurtenis en de gevolgen adequaat geregistreerd worden door betrokkenen en/of leidinggevende op het meldingsformulier calamiteiten (Bijlage I). Tevens wordt direct telefonisch contact opgenomen met de directievoerder. Vervolgens dient het meldingsformulier zo spoedig mogelijk bij de opdrachtgever te worden aangeleverd.

Na de melding zal een ter zake deskundige (ecoloog) beoordelen welke maatregelen getroffen dienen te worden om de ontstane situatie op te heffen en gedurende het vervolg van de werkzaamheden een herhaling wordt voorkomen.

Indien bevoegd gezag om haar moverende redenen de werkzaamheden stillegt met betrekking tot beschermde flora en fauna dient eveneens direct telefonisch contact te worden opgenomen met de directie.

4.2 Herkenning van calamiteiten

Een calamiteit is een onverwachte situatie gedurende de werkzaamheden die leidt tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Iedere afwijking van het werkplan kan leiden tot een calamiteit.

Algemene voorbeelden van calamiteiten:

- onvoorziene aanwezigheid van broedgeval
- onvoorziene aanwezigheid van overwinterende vleermuizen in de spouwmuur
- vellen van een boom/overig groenstructuur met jaarrond beschermde verblijf en/of nestplaatsen

5 Bronvermelding

BIJ 12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, *Pipistrellus pipistrellus*. BIJ 12, Utrecht

Rebergen, K.J., 2018. Oriënterend onderzoek naar beschermde flora en fauna Noorderhaven (veld 3) te Julianadorp. Blom Ecologie B.V., Waardenburg.

NGB, 2017. Vleermuisprotocol 2017. Gegevensautoriteit natuur, Zoogdiervereniging en NGB.

Vos, A.E., 2018. Vleermuisonderzoek 's Heeren Loo, Julianadorp. Blom Ecologie B.V., Waardenburg.

Vos, A.E., 2019. Activiteiten- en mitigatieplan 's Heeren Loo, Julianadorp. Blom Ecologie B.V., Waardenburg.

Bijlage I | Calamiteitenformulier

Denk rustig na, neem elke calamiteit serieus en voorkom meer schade.

Datum:	
Locatie:	
Melder:	
Functie:	
Telefoon:	
Calamiteit betreft:	
Nadere omschrijving calamiteit: Benoem zoveel mogelijk details. Zijn er beschermde soorten doodgegaan/vernietigd? Zo ja hoeveel en welke soorten. Welke vervolgmaatregelen zijn getroffen?	
Melder heeft contact opgenomen met:	
Betrokken ecooloog:	
Maatregelen:	
Goedgekeurd op:	Paraaf:

